

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas III. An concursus Dei sit quid determinantum physicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

ratur ad illud, tanquam efficiens ad effectum, talis autem comparatio, arguit distinctionem realem, si autem ponitur distinctio realis, quomodo identificantur? Tum quia concursus causæ secundæ, est prior in genere causæ materialis, præ concursu Dei, idque suppono in genere causæ materialis veræ. Ergo subiectat concursus Dei verè concursus causæ secundæ: Si autem ille verè subiectat, quomodo sunt idem realiter? Tum quia non est explicabile, quomodo concursus Dei sit prior, præ concursu causæ secundæ? quia vel præcedit tempore, vel instanti, vel naturā, vel prioritate originis: non primum, & secundum, quia sicut nihil est prius tempore, vel instanti seipso, ita nec est prius eo, quod secum idem est realiter. Non tertium, quia nihil seipsum præcedit naturā, cumque per multos id sit esse prius naturā & prius causalitate, cum nihil causet seipsum nec erit prius naturā seipso. Nō quartū, quia prioritas à quo est prioritas consimilis ei, quā prioritate, prior est Pater æternus Filio, quæ prioritas licet salvet æqualitatem durationis, importat tamen oppositionem principii & principia, adeoque distinctionem realem. Quod ipsum sic aliter probatur; Prout est prior à quo concursus Divinus, eo ipso est posterior. Ergo non datur prioritas ista concursus Divini. Anteced. probatur. Prioritas à quo, est prioritas concursus creati prout pendens à Deo. Ergo concursus ille Divinus prior à quo eo ipso est posterior. Consequentia probatur, Concursus ille ille Divinus prout prior à quo, dicit concursus creatum, qui dicitur esse posterior. Ergo concursus ille Divinus prout prior, eo ipso dicit quid posterius. Addit recentior Suar. Concursus ille essentialiter procedit ab utroque principio. Ergo in nullo priori potest esse sine alterutro; alias esset sine sua essentia. Et certè non potest esse prior concursus creatus, hoc ipso enim quia creatus est, dependet à Deo, non etiam præcedit concursus causæ primæ, quomodo enim Actio vitalis v.g. intellectio, prius procederet à Deo, quā intelligeretur procedere à potentia vitali.

Si tamen nomine huius prioritatis non aliud intelligas, quā quod id, à quo dependet actio, sit prius suo modo, sicut v.g. prioris habet rationem Pater, præ Filio, causæ præ effectui, si non sumantur relativè, cumque concursus creatus dependeat ab increato, debet habere suo modo prioritatem, & hæc prioritas in præsentia, non negatur.

Dices primò cum Lorca. Duæ causæ non possunt uniri ad eundem effectum, nisi una determinet aliam, alias non nisi casu agerent, ergo & prima causa cum causa secunda non ager, nisi una determinet aliam. Quod si hæc determinatio tribuatur Deo. Ergo tribuetur & prioritas, nam determinatio est prior prioritate à quo.

RESPONDETUR. Imprimis, hoc argumentum non procedere de concursu, sed de causis, quo autem sensu causæ prima præ secunda habet rationem prioris, dictum ubi de prædeterminatione; duæ autem causæ ut uniantur ad unum effectum, eæque liberæ, non est necesse, ut una prædeterminet aliam, sed ut offerat vires cum quibus posset quidem non operari, infallibiliter tamen operetur altera, & ne casu dicatur agere Deus concurrando cum causis liberis, dirigitur à scientia conditionata.

Dices secundò. Ex istis duabus causalibus, quarum una dicit; ideo egreditur concursus à causa prima, quia egreditur à causa secunda, & ista altera, quæ dicit; ideo egreditur concursus causæ secundæ, quia egreditur concursus causæ primæ; ex istis inquam duabus causalibus, debet esse aliqua vera. Ergo debet alterutri concedi prioritas, cum concedatur determinatio, quam explicat illa causalis.

RESPONDETUR. Imprimis, retorquendo argumentum: ideo agit intellectus, quia agit species, ideo Petrus assidet Paulo, quia Paulus assidet Petro? & tamen in his nulla reperitur prioritas; ita licet ideo agat creatura, quia agit Deus; non sequetur hoc ipso, vel determinationem, vel prioritatem oriri debere. Deinde illa causalis; ideo egreditur concursus à causa secunda, quia egreditur à causa prima hoc solo sensu vera est, quia Deus & potentiam, & vires tribuit creaturæ, & in hoc genere, conceditur prioritas, sed non in præcedentia, alius sensus.

Dices tertio cum eodem. Malleus & artifex simul agunt, & tamen malleus, dicitur esse determinatus, ab artifice. Ergo etiam dicendum est, quod à concursu causæ primæ, determinetur concursus causæ secundæ. Sol etiam & homo generat hominem in eodem instanti etiam naturæ, & nihilominus determinat homo concursus solis, adeoque habet in hoc prioritatem. Ergo etiam diverso respectu prior erit concursus causæ primæ, præ secunda concursu.

RESPONDETUR. Supra jam prioritatem certam concessam esse, fufiusque explicatum hoc est, in materia de Prædeterminatione. Ad argumenti vim quod attinet, illud non convincit, facile enim est, ut malleus distinctus realiter, necessarioque operans, determinetur ab artifice, Sed concursus indistinctus realiter, ut eam indistinctum Lorca, quomodo determinabitur? Sicut & alia est virtus solis, hoc est v.g. calor, & alia virtus hominis, hoc est semen; hinc facilius est, ut unum, determinetur ab alio.

DIFFICULTAS III.

An concursus Dei, sit quid determinatum physicè?

PRÆMITTO I. Rem esse de concursu Dei extrinsecò & concursu, ut dicebam Acto, nam concurs-

curfus Agens, qui est omnipotentia applicata per voluntatem, cum sit ipsemet Deus, indubie est quid determinatum in sua entitate.

PRÆMITTO 2. *Sily: an concursus Dei sit determinatus physice pro eodem supponit, ac an sit determinatus nonnisi ad hoc producendum?* tunc procedere potest imprimis quæstio de concursu creativo, qui certe est determinatus physice, quia idem est cum re creata, quæ non potest esse, nisi hæc determinata: Si autem quærat de concursu, qui idem est cum concursu creaturarum, tunc

PRÆMITTO 3. *Quæri posse: an concursus Dei cum causis necessariis sit determinatus nonnisi ad hoc producendum?* & sic indubie est determinatus, non enim est potestas utriuslibet in causis necessariis accipiendo eas cum omnibus prærequisitis. Si autem quærat de causis liberis;

PRÆMITTO 4. *Concursum cum causis liberis dupliciter spectari posse.* Primo in actu primo, qui nihil aliud est, quam omnipotentia præparata ad concurrendum, vel potest spectari concursus in actu secundo, & hic non aliud est, quam ipsamet actio creaturæ, prout dependens à Deo. Concursus in actu primo spectatus est indifferens, sicut & ipsa omnipotentia est indifferens ad concurrendum ad hoc, vel ad illud. Concursus autem in actu secundo non est indifferens, quia non aliud est, quam ipsamet actio creaturæ, quæ actio non est indifferens ad agendum. Quia verò ipsa causæ liberæ spectari possunt prout sunt principium actuum naturalium & supernaturalium; *Hinc*

PRÆMITTO 5. *Quod concursus Dei in actu primo ad actus supernaturales, prout importat superadditum habitum, aut præparationem auxilii vires habitus suppletis, in isto sensu habitus non est indifferens ad oppositum, licet sit indifferens ad agendum, vel non agendum.*

RATIO Prioris partis præmissi est, quia gratia & principium supernaturale, sive intrinsecum, ut habitus, sive extrinsecum, ut auxilium, non potest principiari peccatum. Ergo est determinatum, nonnisi ad effectum gratiosum. Ratio secundæ partis est, quia si auxilium illud vel habitus esset ad agendum, ita, ut non posset fieri oppositum, hoc ipso illud auxilium tolleretur libertatem, de quo in Materia de prædeterminatione. *His præmissis colligendoque dicta.*

DICENDUM est. *Concursum Dei in actu secundo spectatum non dicere indifferentiam, vel contradictionis, ut dixi, præmissis quarto, nec contrarietatis, ut ibidem dictum.*

PROBATUR. Quia concursus in Actu secundo spectatus, est ipsamet actio, quæ non potest non esse actio, adeoque nec est indifferens, ut non agat, & tamen deberet esse indifferens, si haberet indifferentiam contradictionis; nec etiam actio habet indifferentiam contrarietatis, quia est ipsa actio creaturæ, quæ non est indiffe-

rens ad oppositum; neque enim habitus amoris, est indifferens ad odium, in quo tamen stat libertas contrarietatis. Concursus tamen in actu primo est indifferens ad contradictoria, ut dictum præmissis eodem, licet spectatus in actu primo concursus, in quantum importat habitum supernaturalem vel auxilium indebitum, non sit indifferens ad oppositum, ut dictum præmissis quinto.

OBJICIT primò Pontius. Concursus Dei est volitio, qua vult cum causâ producere effectum. Sed per illam volitionem non potest aliud produci. Ergo concursus Dei non est indeterminatus. Minor probatur. Quia sequeretur, quod esset volitio, & non esset, esset ut supponitur, non esset autem, quia esset volitio producendi alium effectum; volitio autem producendi effectum alium, formaliter, aut ratione, distinguitur à volitione producendi alium effectum.

RESPONDETUR. Ipsam illam volitionem, non esse determinativum unius partis, nec volitionem unius partis, antecederet ad suppositionem volitionis creatæ. Deinde, volitio quæ vult producere effectum Deus, unum dicit in recto, & hoc est ipsemet Deus & actus illius internus, identificatus Deitati, & hæc volitio in essendo quidem est determinata, cum sit ipsum esse Dei determinatum, sed non est determinatum nonnisi ad volendum hoc. Deinde volitio illa connotat aliquid extrinsecum, nempe ipsum effectum, quem concedo esse determinatum, sed ex suppositione sui ad se.

OBJICIT secundò idem. Concursus Dei est identificatus actioni creaturæ. Sed hæc est determinata ad unum. Ergo & ille concursus.

RESPONDETUR. Concursum in actu primo non esse identificatum creaturæ, sed tantum concursum in actu secundo, quem jam supra dixi, non esse indifferentem ad oppositum, vel non ad esse, sicut supponit objectio.

OBJICIT terriò. Effectus non magis pendet à causa secunda, quam pendeat à causa prima. Ergo sicut non potest egredi à causa secunda per concursum indeterminatum, nec egredietur à causa prima.

RESPONDETUR. Effectum egredi à concursu causæ secundæ indifferenti, si ille sumatur in actu primo, quia egreditur à voluntate non determinata; in actu autem secundo spectatus concursus utriusque determinatus est, ut dixi.

OBJICIT quartò idem. Concursus cum sit actio, necessario pro distinctione terminorum distinguui debet. Ergo non est indifferens.

RESPONDETUR. Consequens & Antecedens esse verum de concursu in actu secundo.

INSTAT. Determinatio actualis causæ ad effectum producendum nequit esse, quin causa determinetur per ipsam. Ergo si determinatio, quæ

quâ Deus de novo determinat ad producendum amorem, esset etiam determinatio ad producendum odium, sequeretur, quod quoties produceret amorem, produceret etiam odium.

RESPOND: Non dari determinationem actionem causæ ullam, quæ sit distincta, ab ipsamet actione libera.

OBJICITUR Quinto. Si non daretur concursus divinus determinatus & determinans Dei voluntas ad unum, non daretur ex eo, quia tolleretur libertatem. Sed non tollit. Minor probatur, quia illud, quod tollit libertatem, debet esse suppositio alicujus, quod quamvis antecedit, habet virtutem necessario tractivam voluntatis. Sed si daretur decretum determinans, aut concursus quicumque Divinus ad unum determinans, non haberet virtutem necessario tractivam voluntatis. Quod ipsum probatur, quia quidquid habere potest virtutem determinativam voluntatis, vel debet illam habere quatenus est aliquid, quod habet rationem actus primi, vel rationem actus secundi; Neutro modo determinatus ille concursus habet vim determinandi necessario voluntatem, quod ipsum probatur, quia quod determinat necessario per modum actus primi, aut debet proponi ipsi per intellectum, aut debet habere aliquam antecedentem actionem, per quam produceretur actio voluntatis? jam autem non est necessarium, ut vel decretum illud cognoscatur, nec habet illud decretum vel concursus actionem aliquam, antè actionem voluntatis; aliàs antè actionem voluntatis produceretur actus voluntatis, quod fieri non potest, non datur enim actio actionis gratiæque illa poneretur. Quod si illud decretum & ille concursus, esset per modum actus secundi, nec dum necessitaret voluntatem, quia ille concursus, aut esset actio totalis actus voluntatis, aut partialis: Si totalis; Ergo actus ille non produceretur à voluntate: si partialis; Ergo debet simul naturâ adesse actio voluntatis, & sic non determinabitur voluntas determinatione antecedenti.

RESPONDETUR, hoc argumentum multum probare, probaret enim salvari libertatem in prædeterminatione Thomistica, quia etiam illa nec agit sine voluntate, nec debet proponi voluntati. Supponitur autem Scotistis Prædeterminationem Physicam non admittere. Rursus, possibile est, ut Deus suo decreto destruat libertatem, & tamen vi hujus argumenti, non destrueret illam, quia non esset necesse decretum illud proponi voluntati, nec esset necesse, ut illud decretum antecederet agat actionem voluntatis. Directè autem ad argumentum dici potest, duplicem necessitatem profectam à Deo, cogitari posse. Primò positivam, quam stante etiam iudicii indifferentiâ de faciendo, vel non faciendo, imprimere potest potentia volitiva; Secundò, aliquam necessitatem nega-

tivam, quæ sistat in non exhibitione ejus, quod necessarium est ad agendum conformiter voluntati liberæ, sic v.g. quando Deus subtrahit suum concursum causæ necessariæ, necessario habet hoc, quod non agat, quæ tamen necessitas non nisi ex negativo principio oritur, ex negatione scilicet concursus debiti; sic etiam in præsentī, quia non daretur concursus indifferens, quo indiget potentia hîc & nunc liberè operatura, hinc illo negato, negativè Deus necessitaret voluntatem; dico itaque necessitatem illam fore in actu primo, sed quia est ex negativo principio, non esset necesse illam quidquam agere antecederet, nec etiam nosci. Posset etiam ostendi actio antecedens impropria, hoc est determinans potentiam, ut non nisi agat.

NOTO. Præsentem doctrinam Pontii & Scotistarum respicere, quod non sit tollenda libertas concursu & decreto determinativo ad unum, modò se habeant per modum concomitantis; Sed tollendam esse libertatem hæc evincunt. Tum quia quò posito non possumus non agere, & illud non est situm in nostra potestate, nec ortum ex usu libertatis, illud tollit libertatem; jam autem ille concursus etiam concomitans est talis, ut docet ipse Pontius. Major autem fundatur in definitione libertatis, quia de ratione liberi est, positus omnibus requisitis, inter quæ est concursus concomitans, posse agere & non agere. Tum quia per hoc solum videtur velle salvare libertatem, quia decretum illud determinatum includeret adhuc concursum creatum, ut videre illum est hic num. 103. hoc autem libertatem non salvat, quia si necessitaretur voluntas ad agendum, adhuc includeretur concursus voluntatis creatus. Tum quia illud decretum & esset concomitans, ut supponitur, & non esset concomitans, esset enim antecedens non solâ æternitate, quia hæc ad præsens impertinens est, sed esset antecedens causalitate, quod ipsum probatur, concomitantia dicit simultatem duorum. Ergo etiam & concomitantia concursus determinati dicit simultatem duorum, nempe concursus Divini, & concursus Creati. Sed concursus creatus respectu effectus agendi, habet rationem antecedentis causalitate, quamvis concomitantem sibi habeat concursum Divinum. Ergo etiam & concursus Divinus poterit habere rationem antecedentis causalitate, quamvis concomitantem sibi habeat concursum potentia creatæ. Tum quia Concursus Divinus in Actu primo spectatus, vel complet rationem actus primi proximi in potentia, vel non complet? Si complet, ergo & ipse habet se per modum actus primi; Si non complet. Ergo potentia se solâ habet rationem actus primi completi, quod nec ratione effectuum naturalium, sed multò magis supernaturalium concedi non potest potentia, aliàs viribus naturæ, posset illum producere, statuiturque per hoc independentia actus primi crea-

creati in agendo à causa prima, & si nihil sit in actu secundo sine concursu Dei, ita nec fieri potest quidquam sine concursu Dei, in actu primo; quia ab iisdem principiis pendet effectus in actu primo, & in actu secundo. Tum quia non est imaginabile esse aliquid verè causam, & tamen non se habere per modum antecedentis. Tum quia posito illo simultaneo concursu in actu primo parato, habente respectu effectus antecedentiam causalitatis, & includente aliquo modo operationem nostram, vel potest fieri & non fieri operatio, vel tantum potest fieri: si primum, quomodo salvatur determinatio? si secundum, quomodo salvatur libertas? Tum quia concursus ille simultaneus, includens nostram operationem, includit illam tanquam effectum. Ergo respectu illius non dicit concomitantiam, sed antecedentiam. Tum quia & esset ille concursus determinatus, ut ponitur, & non determinatus, quia illo posito posset adhuc homo agere & non agere, ut videre est apud ipsum, num. 98. Tum quia, ponamus ex una parte decretum aliquod & concursum determinatum, qui etiam sit per Scotistas necessitatus, ponamus ex alia parte decretum illorum &

concursum concomitantem, fiat parallela: Istud decretum necessitans, est suppositio antecedens, causalitate, positionem effectus, concursus etiam concomitans, antecedit causalitate, positionem effectus, decretum necessitans, non est in nostra potestate ponere vel non ponere, idem verum de decreto & concursu concomitanti decreto necessitanti posito, non potest sequi oppositum in sensu composito, idem convenit decreto concomitanti, hoc ipso enim non esset determinatus. Quid autem rogo habet se sola verbotenus concomitantia, ad salvandam libertatem? Neque valet quod adfert, num. 108. ubi dicit, quando mihi Deus dat concursum determinatum ad unum, quamvis non det concursum determinatum ad oppositum sufficit, quod habeatur concursus in actu primo, hoc est voluntas Dei, parata dare concursum, nam si non sufficit ad libertatem, dare concursum necessitantem, & habere voluntatem paratam servandæ libertatis, nec in præsentia etiam sufficeret, & sicut non sufficit Deum esse paratum ad dandum auxilium sufficiens, sed est necesse illud offerre, ita & in præsentia.

DISPUTATIO VII.

De Causa extrinseca, quæ est Finis & Exemplar.

PAUCA hinc veniunt Scholasticè discutienda, hoc, quod difficultatem habere posset, id est: an bruta agant propter finem propriè? negatum hoc est in Materia de Angelis Dis. 5. n. 85. alia quæ sunt magis propria huius loci, interim decurrenda sunt.

QUÆSTIO I.

Quid Finis? estne Causa realis? quæ ejus Causalitas?

ASSERO primò. Finem ex Aristotele 2. Phys. textu 28. esse id, *cujus gratia aliquid fit*, ex quo rursus causam finalem secundum id, quod dicit 1. Ethic. c. 2. rectè definieris? *Est id, quod propter se amatur, & propter quod cætera volumus*; Reflexendo autem ad terminos, quibus causa in communi definita est, causam finalem definieris;

Quod sit principium determinans ad existentiam gratiæ sui, vel tanquam propter quod. Explicari hoc solet, sic intellectus assentitur quibusdam principiis, quæ de se evidentia sunt, & quibusdam non nisi propter connexionem cum illis, sic etiam voluntas quædam amat objecta propter se, & alia propter connexionem cum illis, & quemadmodum quibus intellectus tanquam immediatis assentitur, vocanturque principia, quibus autem assentitur propter connexionem, vocantur conclusiones, sic quæ appetit voluntas propter bonitatem immediatè in illis inclusam, vocantur finis, quæ autem amantur propter connexionem cum illo bono, vocantur media. Demum sicut principia communicant suis connexis evidentiam, ita finis communicat mediis bonitatem & amabilitatem. Explicari hoc ipsum sic aliter potest.

De ratione finis est ultra se nihil in illo genere, vel ordine habere; & ita est finis linearis, ultra quod